

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden ändras så att det till lagen fogas bestämmelser om den användaravgift som ska tas ut för ärendehanteringssystemet hos konkursbon och gäldenärer som är föremål för företagssanering. Med avgiften finansieras kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemet.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
3 Målsättning	4
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
4.1 De viktigaste förslagen.....	5
4.2 Användaravgiftens belopp	6
4.3 De huvudsakliga konsekvenserna	8
4.3.1 Avgifter som debiteras av rättegångsbiträdesnämnden som jämförelsepunkt	9
4.3.2 Kostnader för fakturering och indrivning av användaravgifter.....	10
4.3.2.1 Kostnader för konkursombudsmannens byrå.....	10
4.3.2.2 Servicecentrets kostnader.....	10
4.3.2.3 Sammanställning av kostnaderna.....	11
5 Alternativa handlingsvägar.....	11
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	11
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	11
6 Remissvar	12
7 Specialmotivering	13
8 Ikraftträdande.....	16
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	16
LAGFÖRSLAG	18
Lag om ändring av lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden	18

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I förfaranden för konkurs- och företagssanering har man sedan ingången av februari 2013 använt det webbaserade ärendehanteringssystemet Kosti som förvaltas av konkursombudsmannen. Bestämmelser om ärendehanteringssystemet finns i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden (667/2019), som trädde i kraft den 1 juli 2019. Lagen bereddes i samband med det senaste paketet med ändringar i konkurslagstiftningen (RP 221/2018 rd; LaUB 23/2018 rd).

Målet i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden var att föreskriva om förvaltning av systemet, ansvar, åtkomsträttigheter och uppgifter som ska föras in i systemet. Boförvaltaren i ett konkursärende (nedan boförvaltaren) och utredaren i ett saneringsförfarande (nedan utredaren) ålades en lagstadgad skyldighet att föra in vissa uppgifter och handlingar i systemet. I konkurslagen (120/2004) och lagen om företagssanering (47/1993) togs in bestämmelser om möjligheten att verkställa delgivningar via systemet, och möjligheterna till elektronisk delgivning utökades också i övrigt.

Behovet av att förnya informationssystemet var känt när lagen stiftades, men närmare detaljer om kostnaderna för förnyelsen eller systemets struktur fanns inte att tillgå. De årliga kostnaderna för användningen och förvaltningen av det förnyade systemet var inte heller kända.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om avgifter för ärendehanteringssystemet. Det är avgiftsfritt att använda det nuvarande systemet.

1.2 Beredning

Bestämmelserna om en användaravgift för ärendehanteringssystemet har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Vid beredningen har man samarbetat med konkursombudsmannens byrå och i beredningsskedet har experter från Rättsregistercentralen och Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet, nedan *servicecentret*) hörts om det tekniska genomförandet av avgifterna.

Utkastet till regeringsproposition har varit offentligt framlagt under perioden 3 december 2020–15 januari 2021 på adressen www.utlatande.fi och alla intresserade parter har kunnat yttra sig i ärendet. Utlåtanden har begärts särskilt av Företagarna i Finland rf, Finlands näringsliv rf, Finanssiala ry, konkursombudsmannens byrå, Rättegångsbiträden med tillstånd rf, Suomen Perimistöimistöjen Liitto r.y., Finlands Advokatförbund rf, Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry, Domstolsverket, Työeläkevakuuttajat TELA - Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, riksfogdens kansli, servicecentret, Skatteförvaltningen och finansministeriet.

Efter den ovan nämnda remisstiden har utkastet till lagförslag ändrats i fråga om tidpunkten för påförande av avgiften, avgiftens belopp, förfallodagen för avgiften, sökande av ändring i avgiftsbeslutet samt tidpunkten för lagens ikraftträdande. Också paragrafen om avstående från uttag av användaravgift har preciserats. Propositionens språkdräkt, struktur och motiveringar har preciserats överlag. Bakgrunden till de centrala ändringarna har varit dels remissresponsen och den preciserande diskussion som förts om den, dels preciserade uppskattningar av beloppet av kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemet och tidpunkten för ibruktagandet av systemet. Dessutom har det funnits behov av att ändra utkastet till lagförslag i

den mån det i det utkast som varit på remiss har funnits hänvisningar till lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Ett sammandrag av remissyttrandena och en ny version av utkastet till regeringsproposition har sänds till remissinstanserna för kännedom.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://oi-keusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskod [OM012:00/2020](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Vad gäller datainnehållet och användningsändamålet är Kosti-systemet indelat i två delar. Syftet med systemets första del är att boförvaltare och utredare ska förmedla information till konkursombudsmannen för övervakning av konkursförvaltningen och saneringsförfarandet. Syftet med systemets andra del är att boförvaltare och utredare samt borgenärer via systemet ska kunna förse varandra och gäldenären med handlingar som rör förfarandena och som konkursombudsmannen inte behöver för att sköta sina uppgifter.

Det nuvarande systemet är med tanke på de tekniska funktionerna inte tillräckligt för att konkursombudsmannens byrå på behörigt sätt ska kunna utföra och få stöd i sina uppgifter. Det förnyade systemet förbättrar i betydande grad också de egenskaper som gäller andra parter användningsbehov.

En förnyelse av informationssystemet inleddes 2018. Avsikten är att det nya systemet ska tas i bruk stegvis så att systemet är i bruk i planerad omfattning under 2022. Genom det förnyade systemet skapas nya förfaranden och verktyg för elektronisk ärendehantering samt övervakning och styrning av konkurs- och företagssaneringsförfaranden. Systemet fungerar också som ärendehanteringsverktyg för handlingar som hänför sig till förfarandena.

Enligt lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden är boförvaltare och utredare skyldiga att använda systemet. Varje konkurs och saneringsförfarande som börjat förs enligt 3 § in i ärendehanteringssystemet utifrån uppgifter som på elektronisk väg överförs från konkurs- och företagssaneringsregistret. I 4 § föreskrivs att boförvaltaren och utredaren utan dröjsmål i den del av ärendehanteringssystemet som avses i 1 § 2 mom. ska föra in de uppgifter som behövs för övervakningen av förvaltningen av konkursboet och av saneringsförfarandet. Närmare bestämmelser om sådana uppgifter och handlingar som boförvaltaren och utredaren ska föra in i ärendehanteringssystemet och om förfarandet i samband med införandet utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om avgifter för ärendehanteringssystemet. Det nuvarande systemet är avgiftsfritt.

3 Målsättning

Det nya ärendehanteringssystemet är indelat i två delar i enlighet med 1 § i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden. Syftet med den ena delen är att förmedla information till konkursombudsmannen för övervakning av konkursförvaltningen och saneringsförfaranden (Kosti-övervakning).

Syftet med ärendehanteringssystemets andra del är att boförvaltaren eller utredaren via systemet ska kunna lämna information till borgenärerna och gäldenären i konkursärenden och företags-saneringsärenden samt borgenärerna på motsvarande sätt till boförvaltaren eller utredaren. Också gäldenären kan via systemet sända vissa handlingar som hänför sig till förfarandet till andra parter (e-tjänsten Kosti).

En del av systemet används dessutom som en gemensam teknisk plattform för det material som produceras av de ovan beskrivna delarna (Kosti-ärendehantering). Där sköts de funktioner som hänför sig till ärendehantering av de handlingar som skapats i systemet. I denna del lagras det material som användarna producerar, så förverkligandet av delen kommer att betjäna alla användare av systemet.

Syftet med den föreslagna lagen är att skapa ett regelverk med stöd av vilket kostnaderna för användning och förvaltning av e-tjänstdelen i konkursombudsmannens ärendehanteringssystem (e-tjänsten Kosti) kan tas ut hos de aktörer som använder systemet.

Syftet med avgiften är att i princip täcka hälften av kostnaderna för användningen och förvaltningen av ärendehanteringssystemet. Av kostnaderna fördelar sig de bägge användargruppernas andel (användarna av e-tjänsten Kosti och användarna av Kosti-övervakning) enligt den nuvarande bedömningen i lika stora delar.

Syftet med ärendehanteringssystemet är att åstadkomma ekonomiska besparingar för användarna med hjälp av utveckling av arbetsmetoderna och en elektronisk serviceplattform. Användarnas behov har beaktats vid planeringen av det nya ärendehanteringssystemet. Det fungerar som ett kommunikationsmedel mellan boförvaltaren eller utredaren och den gäldenär som är föremål för förfarandet samt borgenärerna. Med hjälp av systemet effektiviseras boförvaltarens och utredarens administrativa arbete och detta minskar kostnaderna för förfarandet. De ekonomiska fördelar som uppnås ska vara större för de aktörer som berörs av användaravgiften än kostnaderna för avgiften.

Kostnaderna för användning och förvaltning av systemet, inklusive ett förbättrande underhåll, beräknas uppgå till cirka 300 000 euro per år. Användaravgiften ska täcka hälften av kostnaderna, det vill säga cirka 150 000 euro per år.

Se närmare i avsnitt 9. Av de skäl som anges i *Förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen* ska användningsavgiften betraktas som en skatt i konstitutionell mening. Då ska lagens bestämmelser vara så exakta att den prövning som görs av den myndighet som tillämpar lagen är bunden prövning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att det i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden tas in bestämmelser om den användaravgift som ska påföras dem som använder ärendehanteringssystemet.

Vid ett konkursförfarande förvaltar konkursboet egendom som tillhör den gäldenär som är föremål för konkursförfarandet. Användaravgiften ska då hänföras till konkursboet. Användaravgiften hör till konkursboets skulder enligt 16 kap. 2 § i konkurslagen (så kallade massaskulder).

Saneringsförfarandet gäller en gäldenär i ekonomiska svårigheter vars företagsverksamhet kan fortsättas om den saneras genom saneringsförfarandet. Avgiftsskyldigheten ska i dessa situationer åläggas den gäldenär som är föremål för saneringsförfarandet.

Den ekonomiska situationen för en gäldenär som är föremål för ett konkurs- eller saneringsförfarande är i princip svag. Användaravgiften ska påföras i ett sådant skede av förfarandet där den

avgiftsskyldige har faktisk förmåga att klara av avgiften. I båda förfarandena utreds den ekonomiska situationen för den gäldenär som är föremål för förfarandet.

Det föreslås att användaravgiften påförs konkursboet efter det att domstolen har fastställt utdelningsförteckningen. Det föreslås att en saneringsgäldenär ska påföras användaravgift efter det att domstolen har fattat beslut om fastställande av saneringsprogrammet. Avgiftsskyldighet uppkommer då inte för konkursbon som förfaller på grund av brist på medel eller för sådana saneringsgäldenärer för vilka det inte fastställs något saneringsprogram.

Om användaravgiften riktas endast till sådana konkursbon och saneringsgäldenärer som har en faktisk möjlighet att betala avgiften minskar de onödiga administrativa kostnaderna för påförande och uttag av avgiften. I de situationer som anges i lag och där det först efter det att avgiften påförts framgår att användaravgiften inte kommer att betalas, slopas uttaget av avgiften.

Konkursombudsmannen svarar för påförandet och uttaget av avgiften.

Användaravgiftens belopp fastställs genom lag till ett fast eurobelopp. De aktörer som är förpliktade att använda ärendehanteringssystemet använder systemet i den omfattning som varje enskilt förfarande kräver. Omfattningen kan variera avsevärt, men att binda användaravgiften exempelvis vid antalet handlingar som upprättas skulle medföra en administrativ börda vid påförandet av avgiften och öka behovet av enskilda beslut och eventuellt också av ändringssökande. Med hänsyn till den föreslagna storleken på användaravgiften är det inte ändamålsenligt att fastställa särskilda administrativa regler och förfaranden för att fastställa avgiftens storlek. Därför finns det bara en avgiftskategori för användaravgiften vars storlek beräknas på grundval av de uppskattade kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemets e-tjänstdel samt det uppskattade antalet faktureringstransaktioner.

Storleken på kostnaderna för användning och förvaltning av informationssystemet följer inte nödvändigtvis ändringarna i något visst index, och det är därför inte ändamålsenligt att binda användaravgiften vid index.

Eftersom avgiften av de skäl som beskrivs närmare nedan ska betraktas som skatt i konstitutionell mening, ska bestämmelser om grunderna för avgiften och avgiftens storlek samt om den avgiftsskyldiges rättsskydd utfärdas genom lag. Om kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemet senare ändras avsevärt jämfört med det uppskattade, ska bestämmelser om ändring av användaravgiftens belopp vid behov utfärdas i lagstiftningsordning.

4.2 Användaravgiftens belopp

De årliga kostnaderna för användning och förvaltning av det nya ärendehanteringssystemet, inklusive ett förbättrande underhåll, beräknas uppgå till cirka 300 000 euro per år. De motsvarande årliga kostnaderna för det nuvarande systemet uppgår till cirka 120 000 euro.

I den projektplan som gjorts upp vid planeringen av det nya ärendehanteringssystemet har det gjorts en uppskattning enligt vilken kostnaderna för användning, förvaltning och utveckling av systemet delvis kan finansieras med en användaravgift som från och med 2023 tas ut av konkursbon och gäldenärer som är föremål för företagssanering. I projektplanen beräknas den årliga finansieringsandelen uppgå till 120 000 euro, vilket består av en avgift på 200 euro som tas ut av 600 gäldenärer. I kostnadsberäkningen uppskattas kostnaderna för användning och förvaltning från och med 2023 uppgå till cirka 260 000 euro per år. Under informationssystemprojektets gång har uppskattningen av de årliga kostnaderna för användning och förvaltning preciserats till 300 000 euro.

Nedan i avsnitt 4.3.2 *Kostnader för fakturering och indrivning av användaravgifter* beskrivs den kostnad som uttaget av användaravgiften orsakar. Kostnaden uppskattas uppgå till 7 000 euro per år och behovet av en engångsinvestering i faktureringsystemet till 25 000 euro.

Om kostnaderna för faktureringsystemet tas ut på fem år, uppgår de årliga kostnaderna för ovan nämnda poster till 12 000 euro (7 000 euro i administrativa kostnader + 5 000 euro för amortering av engångsinvesteringen per år) under de första fem åren.

I den föreslagna 9 a § föreskrivs om grunderna för påförandet av avgiften och avgiftens belopp. Avgiften tas ut en gång av konkursbon och saneringsgäldenärer. Användaravgiftens storlek har beräknats utifrån målet att med användaravgifterna kunna finansiera hälften av kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemet och dessutom kostnaderna för faktureringsystemet i sin helhet. Vid bestämmandet av avgiftens storlek har man utifrån statistiska uppgifter uppskattat hur många konkursbon och företagssaneringsgäldenärer som skulle uppnå en situation där användaravgiften påförs.

Tabellen nedan innehåller uppgifter om konkursförfaranden åren 2015–2020 ur konkursombudsmannens system.

Konkurser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ansökningar	2 574	2 408	2 160	2 534	2 597	2 135
Försatt i konkurs	1 933	1 812	1 577	1 882	1 990	1 888
Nedlagd	58	52	37	54	52	41
Förfallit	1 486	1 176	1 141	1 165	1 286	1 468
Slutsammanträde	703	704	640	575	529	502
Bevakningar	612	631	524	528	604	532
Utdelningsförteckning	621	612	559	476	560	584
Anhängiga	3 415	3 256	2 966	3 051	3 131	2 950

Antalet konkurser har varierat i någon mån. Medeltalet har dock legat på cirka 2 400 konkursansökningar per år. Av dessa ansökningar har konkursförfarandet årligen i genomsnitt cirka 570 gånger framskridit till det fastställande av utdelningsförteckningen som skapar grunden för påförande av avgiften.

Antalet företagssaneringar har under samma period varit i genomsnitt 412 ansökningar om företagssanering per år. Antalet ansökningar har minskat stadigt under perioden. Enligt den föreslagna lagen uppkommer avgiftsskyldighet vid ett saneringsförfarande genom fastställande av ett saneringsprogram. Under perioden har antalet fastställda saneringsprogram varit cirka 160 per år.

Företagssaneringar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ansökningar	494	440	427	408	366	336
Inledd	329	295	297	234	239	218
Upphört	153	128	104	112	90	96
Program har fastställts	185	183	162	187	136	115

I lagförslaget ingår en bestämmelse om avstående från uttag av användaravgift i vissa situationer. Möjligheten används tämligen sällan, men detta ska ändå beaktas när användaravgiftens storlek bestäms.

Utifrån statistiska uppgifter kan det uppskattas att det årligen uppstår cirka 730 situationer där användaravgift påförs enligt den föreslagna lagen. Användaravgiften skulle slopas i uppskattningsvis cirka 30 fall per år. Om målet är att de kostnader för användning och förvaltning som ska samlas in är 150 000 euro per år och faktureringskostnaderna 12 000 euro per år, blir det kalkylerade beloppet av en användaravgift 231 euro (162 000 euro/700).

Eftersom den ovan nämnda kalkylen inte är exakt, utan baserar sig på uppskattningar av kostnaderna och antalet situationer där avgiften påförs, föreslås det att användaravgiftens storlek avrundas till närmaste jämna tal, 230 euro.

4.3 De huvudsakliga konsekvenserna

Med den nya användaravgiften kan man samla in den andel av kostnaderna som beräknas uppstå till följd av användningen och förvaltningen av den e-tjänstdel som tillhandahålls parterna i ärendehanteringssystemet (e-tjänsten Kosti). Till staten ger användaravgiften inkomster till det belopp som årligen beräknas behövas för att täcka kostnaderna för användning och förvaltning av e-tjänstdelen. Med användaravgiften finansieras dessutom de uppskattade kostnaderna för det anknyttande faktureringsystemet. De inkomster som inflyter genom den avgift som föreslås från och med 2023 uppgår årligen till cirka 160 000 euro, och inkomsterna nettobudgeteras under moment 25.20.01 (Utsökningsverkets och konkursbevakningens omkostnader).

Om användaravgiften är det föreslagna 230 euro per förfarande ligger den nära boförvaltares och utredares genomsnittliga mervärdesskattefria timdebitering.

Med hjälp av systemet kan de aktörer som använder systemet effektivare än för närvarande sköta en stor del av dokument- och meddelandehantering i samband med konkursförfaranden och saneringsförfaranden. Systemet effektiviserar och underlättar verksamheten för användarna. Den föreslagna användaravgiften belastar inte i någon betydande grad de avgiftsskyldigas ekonomi. Den effektivitetsökning som fås med hjälp av ärendehanteringssystemet och dess inverkan på kostnaderna för förfarandet bedöms vara större än den användaravgift som tas ut. Redan besparingen på några arbetstimmar som lagts på förvaltning av ett konkursbo eller saneringsförfarande är större än användaravgiften.

Finansministeriet har i enlighet med lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) gett ett utlåtande om upphandlingen av Kosti-systemet vid konkursombudsmannens byrå. I sitt utlåtande den 19 augusti 2016 (VM/1244/02.02.00.03/2019) förutsatte finansministeriet att det i samband med planeringen och genomförandet av projektet ska tas fram alternativa finansieringskalkyler eller på något annat sätt presenteras vad genomförandet av avgifterna i olika scenarier eller uteblivet genomförande innebär när det gäller finansieringen av användningen och förvaltningen av systemet och av anslagsbehoven.

Utifrån finansministeriets utlåtande har man i denna proposition strävat efter att så noggrant som möjligt utreda vilka kostnader och vilken administrativ börda uttaget av användaravgift skulle medföra. Detta behövs för att man ska kunna bedöma om uttaget av en användaravgift, som ger en relativt liten avkastning, medför oproportionerligt stora kostnader.

När det gäller kostnaderna för att genomföra användaravgifterna för det nya Kosti-systemet och kostnaderna för den administrativa bördan har man sökt en jämförelsepunkt i inkomsterna av de ansöknings- och tillsynsavgifter som årligen tas ut av rättegångsbiträdesnämnden. Nedan beskrivs rättegångsbiträdesnämndens verksamhet för att det ska vara lättare att bedöma kostnadernas motsvarighet och kalkylens jämförbarhet.

4.3.1 Avgifter som debiteras av rättegångsbiträdesnämnden som jämförelsepunkt

Bestämmelser om det tillstånd som behövs för att vara verksam som rättegångsombud och rättegångsbiträde samt om skyldigheterna för och tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd finns i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011). Tillstånd att vara verksam som rättegångsombud och rättegångsbiträde söks skriftligen hos rättegångsbiträdesnämnden. Kostnaderna för nämnden täcks med de ansöknings- och tillsynsavgifter som tas ut hos rättegångsbiträden med tillstånd.

På ansökningsavgiften tillämpas bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten har det utfärdats en förordning av justitieministeriet om avgiftsbelagda prestationer som tillhandahålls av justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde under åren 2021–2022 (935/2020), enligt vilken den ovan nämnda ansökningsavgiften är 400 euro.

Ett rättegångsbiträde med tillstånd ska dessutom betala en tillsynsavgift. Bestämmelser om tillsynsavgiftens storlek och grunderna för ändring av avgiftens belopp finns i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsavgift ska betalas för det år under vilket rättegångsbiträdet beviljas tillstånd, samt dessutom för varje kalenderår som inleds med ett gällande tillstånd. Justitieministeriet justerar årligen storleken på tillsynsavgiften så att den motsvarar stegringen i levnadskostnadsindex. Rättegångsbiträdesnämnden betalar årligen 2/3 av de influtna tillsynsavgifterna till advokatföreningen, med vilka kostnaderna för tillsynsnämndens och tillsynsenhetens verksamhet täcks. Tillsynsavgiften är 369 euro 2021 (justitieministeriets beslut VN/25163/2020).

Efter det att rättegångsbiträdesnämnden etablerat sin verksamhet har det 2015–2020 kommit in 202–252 tillståndsansökningar per år till nämnden. Nämnden tar årligen ut tillsynsavgifter av de personer som har ett giltigt tillstånd att vara rättegångsbiträde. I slutet av 2020 fanns det 1 664 giltiga tillstånd. Antalet prestationer som ska debiteras uppgår således till cirka 1 900 per år, för vilka tillsynsavgifter tas ut till ett belopp av cirka 614 000 euro och handläggningsavgifter för tillståndsansökningar till cirka 90 000 euro per år.

Faktureringshandlingarna för ansöknings- och tillsynsavgifterna upprättas av servicecentret. Rättegångsbiträdesnämnden tillhandahåller via en faktureringsanslutning servicecentret en fil som innehåller de uppgifter som behövs för att skapa faktureringen. Filen innehåller nya tillståndsavgifter för de tillståndsansökningar som behandlats varje månad och den fil som årligen lämnas in uppgifter om alla tillsynsavgiftsskyldiga, för den faktura som skickas till dem.

Enligt en utredning från rättegångsbiträdesnämnden motsvarar den arbetsmängd som faktureringen ger upphov till en arbetsinsats på några dagsverken per år.

Enligt uppgift från Rättsregistercentralen krävde skapandet av faktureringsberedskap och byggandet av en faktureringsanslutning mellan rättegångsbiträdesnämnden och servicecentret 2013 informationssystemarbete på cirka 20 dagsverken. Den ändring av faktureringsanslutningen som gjordes 2016 så att den lämpar sig för Kieku-systemet har orsakat kostnader på 8 000 euro.

4.3.2 Kostnader för fakturering och indrivning av användaravgifter

4.3.2.1 Kostnader för konkursombudsmannens byrå

Med stöd av rättegångsbiträdesnämndens jämförelseuppgifter kan man på goda grunder uppskatta de administrativa kostnader som konkursombudsmannens byrå orsakas samt kostnaderna för utvecklandet av systemet.

Konkursombudsmannens Kosti-system ska ha beredskap att skapa de faktureringsuppgifter som servicecentret behöver. Kostnaderna för byggandet av beredskapen i Kosti-systemet skulle uppgå till uppskattningsvis 25 dagsverken. I kalkylen har använts en kostnad på 1 000 euro per dagsverke som köps hos en utomstående utvecklare av informationssystem. Arbetet med att utveckla Kosti-systemet skulle då kosta cirka 25 000 euro.

Om Kosti-systemet kan producera faktureringsuppgifterna åt servicecentret, kan de administrativa kostnaderna beräknas vara desamma som i rättegångsbiträdesnämnden. Då är det fråga om kostnader för några dagsverken per år. Ett genomsnittligt dagsverke bedöms medföra kostnader på 350 euro med bikostnader i konkursombudsmannens verksamhet. Om antalet arbetsdagar är fem är den administrativa kostnaden 1 750 euro per år.

4.3.2.2 Servicecentrets kostnader

Det är naturligtast att faktureringen av användaravgifter, sändandet av fakturor, eventuella indrivningsåtgärder samt fakturaövervakningen sköts centraliserat via servicecentret.

Överföringen av faktureringsuppgifter till servicecentrets system kan ske antingen med hjälp av en separat informationsöverföringsanslutning eller med hjälp av separata Excel-filer. Enligt information från servicecentret lönar det sig att bygga en separat anslutning om antalet faktureringstransaktioner är minst 2 000 per år. Fördelen med en separat anslutning är att kostnaden för en enskild faktura då är 95 cent, vilket är klart förmånligare än kostnaden på 2,98 euro för en faktura som sänds med en Excel-fil.

Kostnaderna för en anslutning till servicecentrets faktureringsystem och för fakturering är följande:

- byggande av en faktureringsanslutning 25 000 euro/engångskostnad
- avgift för dataöverföring 3 120 euro/år
- priset per enhet på fakturor till kunderna 95 cent, det vill säga cirka 700 euro/år

Om faktureringsuppgifterna sänds till servicecentrets system med en Excel-fil i stället för via en faktureringsanslutning, är kostnaderna följande:

- avgift för dataöverföring 3 120 euro/år
- kostnad per enhet för fakturor som sänds i Excel-format 2,98 euro, det vill säga 2 180 euro/år

Av ovanstående kalkyler kan man dra slutsatsen att de årliga faktureringskostnaderna skulle vara 3 820 euro per år med hjälp av en separat anslutning och 5 300 euro per år med Excel-filer. Den årliga kostnaden med en separat anslutning skulle därmed bli 1 480 euro förmånligare. Med

en kostnad på 25 000 euro för byggandet av en anslutning skulle den beräknade återbetalningstiden för investeringen vara nästan 17 år.

Servicecentrets kalkyl, enligt vilken det inte är lönsamt att bygga en separat anslutning med 730 fakturor per år, kan anses vara motiverad.

4.3.2.3 Sammanställning av kostnaderna

Faktureringen av användaravgifter och utvecklingen av faktureringsystemet bedöms på basis av det som sagts ovan föranleda följande kostnader:

- Kostnader för utveckling av konkursombudsmannens Kosti-system 25 000 euro
- Konkursombudsmannens byrås administrativa kostnader 1 750 euro/år
- Avgift för dataöverföring 3 120 euro/år
- Servicecentrets faktureringskostnader 2 180 euro/år

Då uppskattas faktureringen av användaravgifter föranleda en investeringskostnad av engångsnatur på 25 000 euro och årliga kostnader på cirka 7 000 euro.

På basis av kalkylen kan man uppskatta att det färdiga systemet kommer att göra det möjligt att ta ut en årlig användaravgift på cirka 160 000 euro till en kostnad av cirka 12 000 euro. Över 90 procent av de avgifter som tas ut kan således användas till det ändamål för vilket avgifterna tas ut.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Alternativt kan det bedömas att det inte ska föreskrivas om en användaravgift. Användningen av ärendehanteringssystemet förblir avgiftsfri för konkursbon och gäldenärer som är föremål för ett saneringsförfarande. Då ska kostnaderna för ärendehanteringssystemet i sin helhet täckas med medel ur finansieringsramen för konkursombudsmannens byrå, vilket innebär att det på årsnivå ska reserveras ett tillägg på cirka 150 000 euro i finansieringsramen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Sverige

I Sverige sköts tillsynen över förvaltningen av konkursbon av konkurstillsynen, som är en del av kronofogdemyndigheten (*Kronofogden*).

De svenska domstolarna behandlar för närvarande de avgifter som hänför sig till konkurser och konkurstillsyn. I ett betänkande om konkursförfarandet (Ds. 2019:31) föreslås det att alla avgifter som inte hänför sig till dess grundläggande verksamhet ska flyttas från domstolarna, varvid konkursavgifter och tillsynsavgifter i fortsättningen ska behandlas av kronofogdemyndigheten.

Konkurstillsynen i Sverige använder ett ärendehanteringssystem som heter Kontiki. Med hjälp av systemet handläggs de ärenden som hör till konkurstillsynens uppgifter. Det producerar handlingar som hänför sig till förfarandet. Endast konkurstillsynens anställda har tillgång till de ärendehanteringssuppgifter och handlingar som ingår i Kontiki-systemet.

Konkurstillsynen har tillgång till en elektronisk tjänst för konkursförvaltare och företagssaneringsutredare. Med hjälp av systemet kan de lämna in handlingar elektroniskt till konkurstillsynen. Sammanlagt 95–100 procent av de handlingar som konkursförvaltarna lämnar in sänds via e-tjänsten.

När det gäller företagssaneringar övervakar Kronofogden endast ärenden som hänför sig till statlig lönegaranti.

I Sverige är konkursbon eller utredare inte skyldiga att betala någon avgift för användningen av ärendehanteringssystemet.

6 Remissvar

Utlåtanden om utkastet till regeringsproposition begärdes på det sätt som beskrivs i avsnitt 1.2 *Beredning*. Det kom in sammanlagt nio utlåtanden. Utlåtandena och ett sammandrag av dem kan läsas i den offentliga tjänsten på adressen <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden [OM012:00/2020](#).

Alla remissinstanser understödde eller motsatte sig åtminstone inte den föreslagna bestämmelsen om användaravgift. I flera utlåtanden uttrycktes förväntningar på att det förnyade ärendehanteringssystemet ska vara effektivare än det nuvarande och att fördelarna bör vara större än kostnaderna för användaravgiften. I flera utlåtanden ansågs den föreslagna användaravgiften på 200 euro i det utkast till regeringsproposition som varit på remiss vara skälig. Vid den fortsatta beredningen efter remissbehandlingen höjdes användaravgiften till 230 euro. Orsaken till höjningen var i huvudsak en högre uppskattning av beloppet av kostnaderna för användning och förvaltning av ärendehanteringssystemet.

Finlands näringsliv rf meddelade att förbundet förordar reformen, om den kan bidra till att säkerställa ett bättre fungerande system för hanteringen av konkurser och företagssaneringsärenden. Förslaget kan anses motiverat ur olika parter synvinkel och storleken på användaravgiften skälig, om förnyelsen gör det möjligt att hantera konkursärenden på ett effektivare sätt.

Finansbranschens Centralförbund rf konstaterade i sitt utlåtande att de ekonomiska fördelar som användningen av Kosti medför bör vara större för dem som påförs användaravgift än de kostnader som användaravgiften medför. Eftersom användaravgiften är skälig är det mycket möjligt att uppnå detta mål.

Konkursombudsmannens byrå konstaterade i sitt utlåtande att det är motiverat att ta ut en användaravgift, förutsatt att man vid genomförandet av avgiften lyckas skapa förfaranden som är väl sammanknutna med byråns tillsynsarbete. Det administrativa mertidsarbete som användaravgiften medför för Konkursombudsmannens byrå bör minimeras. Det ansågs vara förnuftigt att använda servicecentrets faktureringsystem vid det praktiska genomförandet och de anknytande utvecklingsuppgifterna för informationssystemet Kosti ansågs vara behövliga.

Konkursombudsmannens byrå föreslog i sitt utlåtande att man vid den fortsatta beredningen ska överväga om tidpunkten för bestämmande av användaravgiften vid konkurser kan vara den tidpunkt då slutredovisningen över konkursen godkänns vid slutmötet i stället för när det bestäms

en bevakningsdag. Då skulle bestämmandet av avgiften basera sig på konkursboets faktiska ekonomiska situation och man undviker behovet av att besluta om att avstå från uttag i sådana situationer när konkursboets tillgångar vid slutredovisningen inte räcker till för att betala användaravgiften. Konkursombudsmannens byrå föreslog vidare att konkursombudsmannen kan ges prövningsrätt när det gäller att avstå från att ta ut användaravgift, men att det ändå ska ställas exakta ramar för denna prövning i lag. Vid den fortsatta beredningen finns det dessutom skäl att överväga om ett omnämnande av konkurser som överförts till offentlig utredning bör tas in åtminstone i motiveringen.

De synpunkter som konkursombudsmannens byrå framförde i sitt utlåtande beaktades vid den fortsatta beredningen och det fördes en preciserande diskussion om dem med konkursombudsmannens byrå. Utifrån den diskussion som förts ändrades grunden för påförande av användaravgiften så att avgiften påförs konkursboet efter det att domstolen har fastställt utdelningsförteckningen. I det utkast till regeringsproposition som varit på remiss var förslaget att avgiften påförs efter det att boförvaltaren har bestämt en bevakningsdag. Efter ändringen behövs inget särskilt omnämnande av offentliga utredningar. Paragrafen som gäller avstående från uttag av avgift preciserades, men det ansågs inte nödvändigt att utöka prövningsrätten.

Finlands Advokatförbund konstaterade i sitt utlåtande att det har lagts fram en heltäckande utredning om de syften och mål som ligger till grund för ändringen av lagstiftningen och att förbundet anser dem vara ändamålsenliga och heltäckande. Remissinstansen meddelade att den inte tar ställning vare sig för eller emot lagförslaget.

Finlands Advokatförbund anser att det kan antas att man i och med uttaget av användaravgift i fortsättningen kommer att satsa mer på att utveckla Kosti-systemet och göra systemet mer fungerande för alla parter. Den planerade användaravgiften är måttlig och därför är den enligt remissinstansens åsikt inte oskäligt betungande för konkursbon och saneringsgäldenärer. Remissinstansen anser det önskvärt att myndigheterna ansvarar för informationssäkerheten i informationssystemet, för den tekniska sidan, för förvaltningen och genomförandet av informationssystemet samt för frågor som hänför sig till den personuppgiftsansvariges ansvar. Finlands Advokatförbund anser att en fördel med propositionen är att ett större antal aktörer i och med reformen använder samma system, vilket säkerställer ett enhetligare förfarande.

Finlands Advokatförbund oroar sig över att lagstiftningen begränsar utvecklingen och ibruktagandet av ärendehanteringssystem som är bättre än Kosti, eftersom boförvaltare och utredare är tvungna att använda Kosti och betala en användaravgift för det. Vidare uttrycker remissinstansen sin oro över att de lagstiftningsändringar som hänför sig till Kosti ytterligare ökar boförvaltarnas skyldigheter.

Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf uttryckte sitt stöd för propositionen och ansåg det vara bra att den förnyelse av ärendehanteringssystemet som inleddes 2018 vidareutvecklas. *Utsökningsverket* ansåg att den föreslagna användaravgiften och de anknytande bestämmelserna är motiverade. *Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry*, *Skatteförvaltningen* och *finansministeriet* meddelade att de inte har något att yttra med anledning av utkastet.

7 Specialmotivering

9 a §. Användaravgift och hur avgiften påförs. I paragrafen föreskrivs om den användaravgift för ärendehanteringssystemet som ska påföras ett konkursbo och en gäldenär som är föremål för sanering.

Enligt 1 mom. påförs användaravgiften av konkursombudsmannen. Konkursboet påförs avgiftsskyldighet efter det att domstolen har fastställt utdelningsförteckningen på det sätt som avses i 13 kap. 14 § i konkurslagen. Saneringsgäldenärer påförs en användaravgift efter det att domstolen har fattat ett sådant beslut om fastställande av ett saneringsprogram som avses i 77 § i lagen om företagssanering. Användaravgiften påförs alltid på basis av fastställande av saneringsprogrammet oberoende av det förfarande som föregått fastställandet av programmet. Användaravgiften ska således påföras på samma sätt när fastställandet av saneringsprogrammet föregås av ett omröstningsförfarande och när det till exempel är fråga om snabbt fastställande av saneringsprogram enligt 92 § i lagen om företagssanering.

Vid ett konkursförfarande bestämmer boförvaltaren i enlighet med 12 kap. 5 § i konkurslagen en bevakningsdag, om någon ansökan om att konkursen ska förfalla inte har gjorts när boförteckningen och gäldenärsutredningen är klara. Efter bevakningsförfarandet utarbetar boförvaltaren först ett förslag till utdelningsförteckning och efter hörandena en utdelningsförteckning som han eller hon överlämnar till domstolen för fastställelse. Domstolen fastställer utdelningsförteckningen på det sätt som föreskrivs i 13 kap. 14 § i konkurslagen. När användaravgiften påförs konkursbon efter det att utdelningsförteckningen har fastställts, riktas den så noggrant som möjligt endast till sådana konkursbon som har förmåga att klara av avgiften. Konkursbon där konkursen förfaller på grund av brist på medel ska inte påföras någon användaravgift.

När det gäller konkursbon påförs avgiften vid den tidpunkt när man inom konkursboets förvaltning redan har börjat använda ärendehanteringssystemet. Största delen av användningen av systemet kommer att ske i bevakningsskedet och det efterföljande konkursförfarandet.

Vid företagssanering innebär domstolens beslut om fastställande av saneringsprogram enligt 77 § i lagen om företagssanering en bedömning om att företagsverksamheten kan saneras. När användaravgiften påförs efter det att saneringsprogrammet har fastställts, riktas den så noggrant som möjligt endast till sådana saneringsgäldenärer som har förmåga att klara av avgiften. När saneringsförfarandet upphör utan att något saneringsprogram har fastställts uppstår ingen avgiftsskyldighet. De företag för vilka det fastställs ett saneringsprogram utgör den största och mest omfattande användargruppen av saneringsgäldenärer i ärendehanteringssystemet.

Användaravgiften påförs på det sätt som beskrivs ovan endast sådana aktörer som är införda i ärendehanteringssystemet och som enligt en utredning som gjorts i förfarandet har förmåga att klara av avgiften. Detta minskar den administrativa börda som uppstår om användaravgiften tas ut av sådana avgiftsskyldiga som i princip är insolventa. Dessutom är det motiverat att tidpunkten för påförande av användaravgiften i fråga om båda förfarandena binds vid ett domstolsbeslut. Information om ett beslut om fastställande av utdelningsförteckningen och ett beslut om fastställande av saneringsprogrammet förmedlas direkt från domstolens ärendehanteringssystem till ärendehanteringssystemet Kosti.

För tydlighetens skull ska det konstateras att om en gäldenär som är föremål för sanering försätts i konkurs innan användaravgiften påförs, ska avgiften påföras enligt regeln för konkursförfarande. Om en saneringsgäldenär försätts i konkurs efter det att användaravgiften redan har påförts på grundval av att saneringsprogrammet fastställts, blir avstående från uttag av användaravgift enligt 9 b § 1 mom. 2 punkten tillämpligt. Om konkursförfarandet i denna situation sedermera leder till att utdelningsförteckningen fastställs, påförs konkursboet en användaravgift enligt 9 a § 1 mom. 1 punkten.

I 2 mom. föreskrivs att användaravgiften är 230 euro. Den beräkning som ligger till grund för användaravgiftens belopp beskrivs närmare ovan i avsnitt 4.2 *Användaravgiftens belopp*

9 b §. *Avstående från uttag av användaravgift.* Enligt 1 mom. ska konkursombudsmannen avstå från att ta ut en påförd användaravgift, om konkursboets tillgångar vid slutredovisningen inte räcker till för att betala alla de skulder som konkursboet har enligt 16 kap. 2 § i konkurslagen. Uttaget av en påförd användaravgift ska slopas också om en sådan gäldenär som på basis av att ett saneringsprogram fastställts har påförts en användaravgift försätts i konkurs.

Syftet med att slopa avgiftsskyldigheten är att undvika ett administrativt uttag av avgifter av en sådan avgiftsskyldig som de facto är oförmögen att betala avgiften.

I konkurssituationer ska boförvaltaren i praktiken innan slutredovisningen godkänns lämna konkursombudsmannen en utredning om att konkursboets tillgångar inte räcker till för att betala alla konkursboets skulder. På basis av utredningen beslutar konkursombudsmannen om att avstå från uttag.

Om en gäldenär som är föremål för företagssanering försätts i konkurs efter det att användaravgiften påförts, är det motiverat att slopa uttaget av den användaravgift som påförts på basis av saneringsförfarandet. Om indrivningen fortsätter, blir konkursombudsmannen borgenär för den fordran som ska bevakas i konkursboet, vilket medför onödigt administrativt arbete och en oändamålsenlig ställning för bevakningsmyndigheten som part i konkursförfarandet. Om konkursförfarandet i denna situation sedermera leder till att utdelningsförteckningen fastställs, påförs konkursboet en användaravgift enligt 9 a § 1 mom. 1 punkten.

I lagförslaget har man försökt definiera grunderna för slopandet av uttaget av användaravgift entydigt och konkursombudsmannen har inte getts prövningsrätt i ärendet. Inlämnande och motivering av en ansökan om slopande av uttag av avgift ska inte belasta förvaltningen av konkursboet eller saneringsförfarandet. Det ska också vara möjligt att på tjänstens vägnar avstå från att ta ut avgift.

Enligt 2 mom. återbetalas inte en användaravgift som redan har betalats.

9 c §. *Förfallodag för användaravgiften samt dröjsmålsränta.* Enligt 1 mom. förfaller avgiften till betalning 30 dagar efter det att fakturan har skickats.

Konkursombudsmannen kan enligt 2 mom. förlänga betalningstiden på begäran av boförvaltaren, om konkursboet inte har penningmedel för betalning av avgiften när betalningen förfaller till betalning. Detta kan vara fallet till exempel om konkursboets tillgångar ännu finns i orealiserad egendom, och boet ännu inte har likvida medel för att sköta betalningarna.

Enligt 3 mom. inflyter ingen dröjsmålsränta av användaravgiften. Att föreskriva att ingen dröjsmålsränta löper på användaravgiften grundar sig på att användaravgiften är relativt liten. Dröjsmålsräntan har ingen nämnvärd betydelse för avgiftsintäkterna eller avgiftens syfte. Dröjsmålsränta och den saldokontroll som den föranleder eller uttaget av en avgift med dröjsmålsränta skulle medföra extra administrativt arbete för den aktör som tar ut avgifterna och för den avgiftsskyldige.

9 d §. *Sökande av ändring i avgiftsbeslut.* I paragrafen föreskrivs om sökande av ändring i ett beslut enligt 9 a § som gäller påförande av användaravgift.

Enligt paragrafen får omprövning av ett beslut om användaravgift begäras hos konkursombudsmannen på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Ett beslut som fattats av konkursombudsmannen med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

9 e §. *Verkställighet av användaravgiften.* Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av den användaravgift som föreskrivs i 9 a §. Avgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om uttaget av avgift föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2023, då det förnyade ärendehanteringssystemet används fullt ut av de avgiftsskyldiga och man har hunnit bygga upp beredskap för att ta fram faktureringsuppgifter i ärendehanteringssystemet.

Lagen tillämpas på de konkurser där domstolen i enlighet med 13 kap. 14 § i konkurslagen fastställer utdelningsförteckningen, och på sådana företagssaneringsförfaranden där domstolen fattar ett i 77 § i lagen om företagssanering avsett beslut om fastställande av saneringsprogram efter lagens ikraftträdande.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt den nu föreslagna 9 a § i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företags-saneringsärenden ska en användaravgift tas ut av konkursbon och av gäldenärer som är föremål för företagssanering för att täcka kostnaderna för användningen och förvaltningen av det ärendehanteringssystem som ska ställas till deras förfogande.

Grundlagsutskottet har ansett att om det av lagförslagets ordalydelse och motiv framgår att avgiften ska täcka de allmänna kostnaderna för lagfästa myndighetsuppgifter, är det fråga om en skatt i konstitutionell mening. Dessa avgifter kan enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis inte anses vara sådana ersättningar eller vederlag för specificerade tjänster från det allmännas sida eller andra likartade betalningar som kännetecknar statliga avgifter enligt 81 § 2 mom. i grundlagen (se t.ex. GrUU 21/2018 rd, s. 3, GrUU 48/2010 rd, s. 7/I, GrUU 47/2005 rd, s. 3/II och GrUU 36/2005 rd, s. 2/II).

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att ju större skillnaden mellan avgiften och kostnaderna för en prestation inte minst i anknytning till ett offentligrättsligt uppdrag är, desto närmare ligger det till hands att betrakta betalningen som en konstitutionell skatt. Det kan också spela en viss roll om det är frivilligt eller obligatoriskt att ta emot prestationen. Det tyder på en skatt om det inte går att tacka nej till prestationer som det finns en skyldighet att betala och skyldigheten direkt med stöd av lag rör rättssubjekt som uppfyller vissa rekvisit (se t.ex. GrUU 48/2010 rd, s. 7/I, GrUU 12/2005 rd, s. 3/I och GrUU 46/2004 rd, s. 3/I). Ett eventuellt begränsat användningsändamål för en penningprestation har ingen betydelse vid bedömningen av prestationens författningsrättsliga karaktär (se t.ex. GrUU 12/2005 rd, s. 3/II, GrUU 46/2004 rd, s. 3/I, GrUU 61/2002 rd, s. 6/I).

Konkursombudsmannens lagstadgade uppgift är att förvalta ärendehanteringssystemet Kosti och se till att det fungerar. Det är obligatoriskt för alla boförvaltare och utredare att använda ärendehanteringssystemet, och åtkomsträtt till systemet kan beviljas automatiskt utifrån information som förmedlas elektroniskt från konkurs- och företagssaneringsregistret. Enligt lagförslaget ska användaravgift inte tas ut hos alla konkursbon och gäldenärer som är föremål för företagssanering, utan endast hos dem för vilkas del förfarandet leder till fastställande av en utdelningsförteckning eller ett saneringsprogram. Avgiften ska vara densamma för alla avgiftsskyldiga, och omfattningen av användningen av systemet inverkar inte på avgiftens storlek.

Användaravgiften är på ovan nämnda grunder inte vederlag för en specificerad prestation, utan allmänt en betalning som tas ut för finansiering av datasystemet. Användaravgiften ska således

betraktas som en skatt i konstitutionell mening. Användaravgiften är trots benämningen inte en sådan avgift som avses i lagen om grunderna för avgifter till staten.

I 81 § 1 mom. i grundlagen anges att det om statsskatt bestäms genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Av en lag ska entydigt framgå vem som omfattas av skattskyldigheten. Bestämmelserna måste också vara exakta i den meningen att de lagtillämpande myndigheternas prövning är bunden när de bestämmer skatten (RP 1/1998 rd, s. 134).

Enligt den föreslagna 9 a § i lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden är konkursboet och den gäldenär som är föremål för företagssanering skyldiga att betala användaravgift i de situationer som anges i bestämmelsen. Bestämmelser om avgiftens storlek finns i den nämnda lagen och bestämmelserna ger inte konkursombudsmannen prövningsrätt när det gäller att påföra avgiften eller bedöma dess storlek. Bestämmandet av avgiften regleras i sin helhet på lagnivå. En eventuell ändring av avgiften i framtiden förutsätter ändringsbestämmelser på lagnivå.

Att avstå från att ta ut avgiften ska också vara noggrant avgränsat. Syftet med att avstå från uttag av avgift är att undvika onödigt administrativt arbete i en situation där den avgiftsskyldige i princip är insolvent.

Den avgiftsskyldige kan begära omprövning av avgiftsbeslutet och överklaga beslutet med anledning av begäran om omprövning hos förvaltningsdomstolen. Regleringen uppfyller således de krav som ställs på skattelagstiftningen i 81 § 1 mom. i grundlagen.

På de grunder som framförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden (667/2019) nya 9 a–9 e § som följer:

9 a §

Användaravgift och hur avgiften påförs

Konkursombudsmannen påför en användaravgift för ärendehanteringssystemet för

- 1) ett konkursbo, när domstolen har fastställt utdelningsförteckningen på det sätt som avses i 13 kap. 14 § i konkurslagen,
- 2) en gäldenär som är föremål för företagssanering, när domstolen har fattat ett i 77 § i lagen om företagssanering avsett beslut om fastställande av ett saneringsprogram.

Användaravgiften är 230 euro.

9 b §

Avstående från uttag av användaravgift

Konkursombudsmannen ska avstå från att ta ut en påförd användaravgift, om

- 1) konkursboets tillgångar inte räcker till för att i slutredovisningen betala alla de konkursboets skulder som avses i 16 kap. 2 § i konkurslagen,
- 2) en gäldenär som på grundval av fastställandet av ett saneringsprogram har påförts en användaravgift försätts i konkurs.

En användaravgift som redan betalats återbetalas inte.

9 c §

Förfallodag för användaravgiften samt dröjsmålsränta

Användaravgiften förfaller till betalning 30 dagar efter det att fakturan har skickats. Konkursombudsmannen kan förlänga betalningstiden på begäran av boförvaltaren, om konkursboet inte har penningmedel för betalning av avgiften när den förfaller till betalning. På användaravgiften löper ingen dröjsmålsränta.

9 d §

Sökande av ändring i avgiftsbeslut

Omprövning får begäras av beslut om användaravgift. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

9 e §

Verkställighet av användaravgift

Användaravgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgiften finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på sådana konkurser där domstolen efter ikraftträdandet av denna lag fastställer utdelningsförteckningen på det sätt som föreskrivs i 13 kap. 14 § i konkurslagen (120/2004), och på sådana företagssaneringsförfaranden där domstolen efter ikraftträdandet av denna lag fattar ett i 77 § i lagen om företagssanering avsett beslut om fastställande av ett saneringsprogram.

Helsingfors den 21 oktober 2021

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson